AS IF INTERLEAVED

language: Latin (early vi CE)
copy text: Panckoucke (1845)
typeface: Kings Caslon by Dalton Maag

This **UNRESTRICTED INTERLEAVABLE LAYOUT** of this **PUBLIC DOMAIN TEXT** is available for free at ARCHIVE.ORG (LINK).

EPICPOEM.ORG 🇺🇸 1087 lines 2.0

As some way-faring Man, who wanders o'er
In Thought, a Length of Lands he trod before,
Sends forth his active Mind from Place to Place,
Joins Hill to Dale, and measures Space with Space:

PRISCIAN

THE PERIEGESIS

WITH RESTART

EPIC POEM .ORG

DIGITAL CLASSICS

THESE LINES HAVE CONVERGED TO TELL
A STORY THAT SATISFIES ME IN MY HEART,
WHERE ONLY THERE IT REALLY COUNTS.

PRINT:
1 to **14**

Notes

Notes

NATURAE genitor, quae mundum continet omnem, 1 (1C)
Adnue, rex coeli, positum telluris et undae,
In quas imperium mortalibus ipse dedisti,
Materiae tantae me promere carmine digno.
Incipiens terrae tractus, pontique meatus,
Et fluvios canere, atque urbes, populosque per orbem
Discretos; late refluum memorare parabo
Oceanum, tellus quo cingitur aequore tota,
Insula **ceu sese diffundens litore vasto**.
Non tamen assiduo teres undique margine circum
Clauditur haec, bifido sed brachia litore pandens
Arctatur rapidos cursus ad solis utrimque,
Assimilis fundae; sed quamvis corpore toto
Una sit haec, homines tres dicunt esse diremptas:
Et primam Libyen; post, Europen Asiamque.
Sed Libyam Europe discernit finibus amplis
Linea, quam obliquant Gades atque ostia Nili:
Qua Boreae excurrit Memphitis terra sub axes,
Atque locum vovit Spartano fama Canopo.
Sed terras Aquilo qua frigore damnat iniquo,
Europen Asiae Tanais disiungit ab oris;
Sauromatas linquens Scythiam qui gurgite vasto
Perstringit, praecepsque ruit Maeotida poscens.
At medius finis iamiam declinis in Austrum est,
Quas Hellesponti fauces dixere priores:
L1[I] Sed magis australis sunt terminus ostia Nili.
Per mare sic fluviosque duos discernitur orbis.
Ast alii terris malunt discernere terras.
Finibus est Asiae, latus arctum, lingua supernis,
Caspia, quam mediam faciunt, atque aequora ponti
Euxini: locus hic discrimen dicitur esse
Europes Asiae disiungens ruribus arva.
Ast alius finis longissimus exit in Austros,
Qui secat Aegypti terras aequorque Sabaeeum:
Separat hic Libyen, Asiae confinia rumpens.
Talia mortales perhibent discrimina terrae.
✦ Circuit Oceani gurges tamen undique vastus;
Qui, quamvis unus sit, plurima nomina sumit.
Finibus Hesperiis Atlanticus ille vocatur;
At Boreae qua gens fervens Arimaspa sub armis,
Dicitur ille Piger, nec non Saturnius: idem
Mortuus est aliis, minimo quod lumine solis
Perfruitur; tarde radios nam suscipit ortus,
Nubibus et crassis premitur, nimbisque gravatur.
Unde tamen primo conscendit lumine Titan,
Eoumque vocant atque Indum nomine pontum.

Sed qua devexus calidum polus excipit Austrum,
Aethiopumque simul pelagus Rubrumque vocatur,
Qua deserta patet tellus ardore perusta:
Circuit Oceanus sic totum maximus orbem;
Nominibus variis celebratus et aequore tanto.
Priscian Periegesis
Hinc atque inde sinus penetrabilis efficit ille
Exiguos multos, dirimens mare, quatuor amplos.
Persecat Hesperiam primus, qui porgitur undis.
Pamphylumque latus Libyae pertendit ab oris.
Hoc minor est, reliquis maior, quem Caspia tellus
Suscipit intrantem vastis Aquilonis ab undis,
Nomine Saturni quod Tethys possidet aequor:
Caspius iste sinus simul Hyrcanusque vocatur.
At duo, qui veniunt australis ab aequore ponti,
Hic supra currens mare Persidis efficit altum,
E regione situs, qua Caspia volvitur unda;
Fluctuat ast alter Panchaeaque litora pulsat,
Euxini contra pelagus protentus in Austros.
Hosce sinus perhibent, quos Tethyos efficit unda,
Maiores: nam sunt alii multique minores.
Nunc maris Hesperii lustrabo carmine tractus,
Flexibus in variis qui frangitur aequore pontus,
Has stringens pelago terras, circumfluus illis,
Montibus et radens suppostasque urbibus oras.
Adsis, o numen, studiorum praesul et artis,
Ordine principium capiens Atlantis ab unda;
Herculeo celebrant qua metae munere Gades,
Coeliferasque tenet stans Atlas monte columnas.
Est primus, vastis qui pontus Ibericus undis
Dividit Europen Libya, communis utrique. **L2[O]**
Hinc atque hinc statuae sunt: ambae litora cernunt,
Haec Libyes, haec Europes, adversa tuendo.
Gallicus hinc gurges, qui Celtica litora pulsat,
Excipit: hinc sequitur Ligurum cognomine dictus;
Qua domini rerum terris crevere Latinis,
Ad Petram Leucen Aquilonis ab axe reductis,
Quae freta Sicaniae concludit litore curvo.
Insula sed Cyrnos propriis pulsatur ab undis,
Inter Sardoum pelagus Celtumque refusis.
Inde salis tumidus Tyrrheni volvitur aestus,
Ad partes vergens australes: excipit istum
Sicaniae gurges, solis deflexus ad ortus;
Qui procul effusus Pachyni distenditur oris,
Ad Cretae summam, quae prominet aequore, rupem;
Qua Gortyna potens, mediis qua Phaestus in arvis.
Arietis hanc rupem simulantem vertice frontem,
Pro merito Graii Criu dixere metopon.
Hoc mare Gargani concludit Iapygis ora.
Illinc incipiens extenditur Adria vastus,
Ad Boream penetrans pelago, solemque cadentem;
Ionius pariter sinus hic perhibetur ab orbe,
Dividit et geminas diversis partibus oras,
Quas tamen extremas coniungit terminus unus.
Ad dextram partem protenditur Illyris alma;

Post hanc Dalmatiae populorum Martia tellus.
At laevam Ausoniae porrectus continet isthmos,
Quem tria circumdant maria undique litore curvo;
Tyrrhenum, Siculum, nec non simul Adria vastus.
Finibus at propriis exceptant singula ventos;
Tyrrhenum Zephyro, Siculum sed tunditur Austro,
Adria succurrens Eoo frangitur Euro.
At post Sicaniam tractu diffunditur alto
Ad Syrtin pelagus, Libycis quae cingitur oris,
Maiorem: post quam minor excipit aequora longe,
Atque sinu gemino resonantia litora pulsant.
Finibus a Siculis Cretaeam tenditur aequor,
Ad solis veniens ortus, Salmonida poscens,
Dicitur Eous qui Cretae terminus esse.
Post hanc est geminum mare, vastum fluctibus atris,
Flatibus Ismarici Boreae quod tunditur acris,
Qui ruit adversus celsae de partibus Arcti.
Quod prius est, Pharium perhibent, hoc litora tangit
Praecipitis Casii montis: post unda secunda
Sidonium est pelagus; penetrat qua gurgite pontus
Issicus, Arctoas ad partes aequore vergens,
Non longe rectus; Cilicum nam frangitur oris.
Hinc Zephyros poscens, **veluti draco flectitur undis,**
Qui iuga montivagus vastat, silvasque fatigat.
Partibus extremis Pamphylia clauditur isto;
L2[I] Atque Chelidoniae rupes cinguntur eodem.
At procul hunc Zephyrus finit Patareide summa.
Post haec Arctoas ad partes adspice rursus
Aegeum, superat qui fluctibus aequora cuncta;
Dispersas vasto qui gurgite Cycladas ambit.
Terminat hunc Imbros pariter Tenedosque coercens,
Angusta trahitur qua fauce Propontidis unda:
Asia quam supra populis distenditur; amplis
Ad Notiam partem, qua latus ducitur isthmos.
Threicius sequitur post Bosporus, ostia Ponti:
Hoc nullum perhibent terras angustius orbis
◆ Esse fretum dirimens: hic sunt Symplegades arctae.
Panditur hinc Ponti pelagus Titanis ad ortus;
Quod petit obliquo Boream solemque meatu.
Hinc atque hinc medio procurrunt aequore colles:
Unus, qui veniens Asiae de parte Carambis
Dicitur, australis; sed contra finibus alter
Prominet Europae, hunc Criu dixere metopon.
Ergo conveniunt adversi, gurgite tanto
Distantes, quantum ternis transire diebus
Evaleat navis: bimarem sic aequore Pontum
Adspicias, similem cornu quo flectitur arcus
Nervo curvatus distento: dextera nervum
Assimilat: recto trahitur nam linea ductu,
Extra quam, Boream quod scandit, sola Carambis:
Sed formam cornu geminatis flexibus edit
Litus, quod Pontum cingit sub parte sinistra.
In quam Maeotis penetrans Aquilonis ad axes,
Quam Scythiae gentes circumdant undique ripis,
Et matrem Ponti perhibent Maeotidis undam:
Scilicet hinc Ponti vis exit gurgite multo
Cimmerium torrens per Bosporon; hic ubi Taurum
Cimmerii gelidis habitant sub finibus imum.
Haec maris est species, splendens haec forma profundi.
Nunc tibi telluris regiones carmine pandam,
Ut cernas animo non visas lumine terras.
Atque docens alios lauderis pectore docto.
Incipiens Libye, tenuisque a Tethyos undis,
Oceanus Tyrias qua pulsat gurgite Gades,
Tenditur ad Notias partes et solis ad ortus;
Et mensae formam reddit mensoribus artis,
Quam tradunt terrae non aequa margine cinctam.
Terminat haec fines Rubri prope litora ponti;
Latos Aethiopum populos quos possidet alter;
Quem calidis iuxta terris pascuntur Erembi.
Has pelli similes pardi dixere priores;
Namque solum squalens urbes distinguit opacas.
Hac sitis, hac humor latos variatur in agros.
Sed summam Libyen habitant ad Tethyos undas,
Alcidae qua sunt statuae, Maurusia plebes.
Post hos immensae Nomadum de semine gentes, L3[O]
Atque Masaeesylii, nec non Massylia proles.
Saltibus hos duris asper silvisque vagantes
Victus alit saeva quaesitus caede feraram;
Scilicet ignaros terras proscindere aratris,
Agricolasque boves plaustris domitare sonoris:
Namque errant nemorum per dumos more ferarum.
Quos prope tenduntur fines Carthaginis altae,
Perpetuas Tyriis celebrat quae condita laudes;
Qua regnans felix Dido per saecula vivit,
Atque pudicitiam non perdit carmine ficto.
Hanc minor insequitur Syrtis, maiorque secunda;
Qua tumor immensus Tyrrheni pellitur aestus,
Accessusque furit siccisque recessus arenis.
Ast inter Syrtes urbs est, quam nomine dicunt
Esse Nean polin: hanc supra iustissima fertur
Hospitiis gaudens gens degere Lotophagorum.
Hos licet ad fines desertas cernere terras,
Exstinctis populis Nasamonum Marte Latino.
Asbystae post hos terrarum rura tenentes
In medio: summus Libycis et gentibus Ammon:
Nec non Cyrene clarorum mater equorum,
Urbis Amyclaeae populus quam condidit olim.
Marmaride post hos Aegypti ad flumina vertunt,
Gaetulique super sunt, vicinique Nigretes.

Continuo post hos sequitur Phaurusia tellus.
Hanc habitant iuxta Garamantes Debride clari,
Quae superat cunctas urbs miro munere fontis;
Frigore qui noctis fervet calefactus et umbris,
At solis friget radiis glacialis et igni.
Omnibus extrema populis clauduntur in ora
Aethiopes; Libyes ubi finit litora Cerne,
Oceanum nimio quae pulsat sole calentem.
Nec longe fervent Blemyorum collibus agri.
Hinc fluvii pinguis descendunt flumina Nili
Partibus a Libycis; qui, currens solis ad ortus,
Siris ab Aethiopum populis cognomine fertur:
Versum cultores Nilum dixere Syenes.
Hinc Boreae currens ad partes flumine pingui,
Fertilis Aegypti terras fecundat opimas,
Septenoque ferit Pellaeum gurgite pontum.
Non alius tantum fluvioram ditat arenas,
Atque trahens limum complectitur ubere campos.
Hic latis Libyen Asiae disterminat oris;
Haec ortus cernit, videt Austros illa calentes.
Hunc habitant iuxta sapientum corda virorum,
Disposuere vias qui vitae mente potenti;
Et primi dederant sulcos et semina terris,
Obliquos solis tractantes pectore cursus.
Horum telluris fines nunc carmine dicam,
L3[I] Et formam, celebrat quam gloria magna per orbem.
Haec igitur latis diffusa patescit in arvis
Fertilis, et superans alias pinguedine glebae.
Marginibus laterum formatur at undique ternis:
Lata quidem Boreae sub litore tenditur oris;
Ast ortus angusta petit summamque Syenem,
Qua celsi mediam montes utrimque coercent,
Irrigui per quam descendunt flumina Nili.
Hanc habitant homines multi, pariterque opulenti;
Qui veteris claraeque colunt sub moenia Thebes,
Quam perhibent centum portas habuisse priores,
✦ Filius Aurorae Memnon qua regna tenebat.
Hic sunt et septem mediis in finibus urbes;
Quas celebrat totum discurrens fama per orbem:
Et quicumque maris vivunt prope litora vasti,
Qua lacus est ingens liquidae Serbonidis undae.
Ad cuius Zephyram Macetum sunt moenia regis;
Et Pharos Idothees scopuli Pallenidis alti.
Post urbs sub Casio Pelusi vergit ad ortum;
Navigiis populus duris quam possidet aptus.
Non tamen est Libyes ponendus finibus iste:

Scilicet Eoas Nili qui continet oras;
Nili, quem circum floret mirabilis arbor,
Exstinguitque sitim pomo, cui nomen adipsos.
Haec facies Libyes: hic claudit terminus illam.

3 (3C)

Sunt tamen huic aliae gentes, quae litore summo
Tethyos, aut mediis habitant telluris in arvis,
Et gratas circum ripas Tritonidis undae.
Hic lapis, heeliotropius qui nomine vero
Dicitur, est; vertit radios nam solis, in unda
Si quis eum fusa labris immergat ahenis,
Sanguineique rubens resplendet luce coloris;
Purior at soli renitet nudatus ab undis.
Si placet Europes quoque me tibi dicere formam,
Haud taceam: similis Libyae est; sed vergit ad Arctos;
Finibus et pariter distentis pergit ad ortus.
Linea namque Asiae similis disiungit utramque:
Haec Notias spectat partes, Aquilonis at illa.
Ast ambas unam si terras esse putemus,
Adsimulent conum laterum compagibus aequis,
Cuius ad occasus est summum, lata sub ortu.
Sic Europa tibi facili dignoscitur arte.
Ad cuius summum, prope metas Herculis alti,
Magnanimae gentes, dederat queis nomen Iberus,
Ad spatium multum terrarum rura colentes,
Oceanum Boreo contingunt frigore durum;
Scrutanturque decus pulchrum sapientibus auri,
Quos tamen haud maculat praesens, nec deiicit absens.
Qua sunt Germani bellaces atque Britanni,
Saltibus Hercyniis Germania subiacet atrox.
Haec tergo similis taurino dicitur esse, L4[O]
Et pascit volucres, mirum, fulgentibus alis,
Queis ducibus noctu cernuntur flexa viarum.
Pyrrhenes sequitur mons; post hunc Celtica tellus,
Eridani fontis contingens rauca fluenta.
Hic Phaethonta suum care luxere sorores:
Hic electra legunt alnis stillantia Celtae,
Succina quae memorant, mellis vinive colore:
Quae paleas rapiunt tractu frondesque caducas.
Post hos Tyrrheni, quos iuxta solis ab ortu
Incipiunt Alpes; quibus exit gurgite vasto
Oceani rumpens glacialis litora Rhenus.
Hunc prope consurgit fons Istri flumine longo;
Qui poscens ortus Euxini pervenit undas,
Irriguam Peucen amplexus gurgite quino:
Cuius ad Arctoas est partes barbara tellus,
Innumeras gentes gremio complexa reducto,
Cui finem faciunt Maeotidis ostia vastae.
Hinc sunt Germanique truces, et Sarmata bellax,
Atque Getae, nec non Bastarnae semina gentis,
Dacorumque manus, et Martia pectora Alani,
Atque Dromon Tauri retinentes fortis Achilli
Angustum et longum, Maeotidis ostia iuxta.
Hos equites supra celeres funduntur Agavi;
Atque Melanchlaenum populus metuendus in arcu.

Post Hippemolgi sunt, Hippopodesque potentes,
Atque Gelonus, cum Neuris, pictique Agathyrsi:
Hic ubi descendit porrecta Borysthenis unda,
Euxinumque subit Criu prope tracta metopon.
E regione iacet locus hic Symplegados arctae.
Hic sunt Aldesci quoque, Panticapique fluenta:
Dividui currunt Ripheis montibus ambo.
Immiscent qua se Ponti glacialibus undis,
Nascitur electrum praefulgens luce nitenti,
Mense solet primo qualis splendescere luna.
Hos adamanta legunt iuxta fortes Agathyrsi.
Tot dirimit gentes Aquilonis partibus Ister.
Huius ad australes terras, Gerrhaeque feroces,
Noriciique colunt bellaces, Pannoniique,
Et Mysi Thracum Boreis in finibus orti;
In quorum terris, quas ponti praefluit unda,
Ignipotens oleo commixto gignitur herba,
Medica cui nomen; cuius compescere flammas
Si quis aqua cupiat, plus ignem pascit in illa:
Pulveris hunc iactus potis est exstinguere solus.
Thraces arant post hos latissima rura tenentes:
Quae torrens stringit finitque Propontidis unda,
Atque Hellesponti fauces, Aegaeus et altus.
Nascitur hic scopulis Pallenae gemma refulgens,
Asterium perhibent: stellis certare putatur;
L4[I] Et flammae similis splendenti lumine lychnis.
Hi ripas Istri porrectas undique cingunt.
Europae reliquas nunc partes adspice ternas,
Phoebeos vergens quibus eminet illa sub ortus.
Prima est, Hispanum quae frangit litore pontum;
Altera, Tyrrhenum quae pulsat molibus aequor;
Tertia, que Graios circumflua gurgite pascit.
Sed tamen Oceanum contingit Iberica tellus
Occidaum: Calpen qua summam sustinet unam
Herculis e statuis; quam supra dives et alta
Tartessus, Cempsique, sedent qui collibus imis
◆ Pyrrhenes, coelum qui tangit vertice summo.
Ast ambas inter tellus iacet Ausonidarum,
Limite quam recto mediam secat Apenninus:
Qui mons, incipiens Boreis ex Alpibus altus,
In freta Sicaniae porrectas terminat oras.
Hunc urbes circum, populi, gentesque frequentant,
Quos breviter retegam nostro tibi carmine cunctos.
Tyrrheni primum fortes; iuxtaque Pelasgi,
Cyllenes quondam propria qui sede relicta
Tyrrhenas sociis petierunt navibus arces.
Priscian Periegesis
Hos prope sunt omni superantes laude Latini;
Quorum per terras discurrit in aequora Tibris
Regius, irriguo dirimit qui gurgite Romam,
Romam, quae genitrix regum dominator in orbem.
Post hos pingue solum sequitur, Campania dives.
Hic tibi Parthenopes domus est castissima, frugum
Fertilis: hanc pontus propriis exceperat undis.
Ad Noton est, longe supra Sirenida rupem,
Picentis Silari gurges, spectabile flumen.
Hunc habitant prope Lucani, Brettique coloni,
Ad Leucen Petram longissima rura tenentes.
Hinc est ad Boream Zephyri quae summa vocatur;
Sub qua sunt Locri celeres, qui tempore prisco
Istuc reginam propriam venere sequuti;
Ausoniamque tenent, qua currit flumen Alecis.
Moenia cernuntur Metaponti deinde, Crotonque,
Quam pulcher gratam praeterfluit Aesarus urbem.
Ulterius pergens hinc templa Lacinia cernes.
Post haec est Sybaris, periit quae numinis ira,
Praeponens hominum tumulos coelestibus aris;
Poscere qui Pisis ausi certamina soli.
Samnites medio complectitur Itala tellus
In gremio, Marsosque simul; tunc deinde Tarentum
Tangitur aequoribus, quod munivere Lacones.
Continuo Calabrae telluris rura sequuntur.
Usque Hyrii summam sed tendit Iapygis ora;
Qua salis Adriaci trahitur vastissimus aestus,
Atque sinum penetrans Aquileium, colligit undas.
Alta Tegestraeon postremae moenia terrae,
Qua sinus Ionius finitur gurgite lasso. L5[O]
Hi sunt Ausoniae populi gentesque potentes.
Flexilis hinc pontus convertens vergit ad ortus,
Atque Liburnorum terras, Hyllesque feroces,
Bulimeon pariter praestringens litora currit,
Et venit Illyrias late porrectus ad arces,
Qua tollunt montes excelsa Ceraunia summos.
Cernitur hic tumulus, qui Cadmi dicitur esse
Harmoniaeque simul; namque hic serpentibus illi
Corpora post longum tempus mutasse feruntur,
In senio, postquam patriam Thebasque relinquant.
Hic illos aliud posuerunt numina monstrum:
Namque duo tumuli concurrunt peste futura,
Significant quoties saevissima damna colonis.
Haec regio fontem mirandae concipit undae,
Quem merito veteres dixerunt nomine Sacrum.
Nam gelidus superat cunctarum frigus aquarum,
Accensasque faces si quis prope duxerit undam,
Exstinguit flammas; recipit sed rursus easdem,
Admoveat dextra quum exstinctam lampada fonti.
Sed supra Thracen, nec non Epiron, ad Austros,
Principium terrae doctissima Graecia sumit,
Adscendens multum, geminogue sub aequore cincta
Aegeo Siculoque, movent quae flamine venti
Diverso; Siculum Zephyrus tenet, Eurus at altum

Aegaeum. Sequitur Pelopis post insula lata,
Consimilis platani folio, quod muris acutam
Aequiparat caudam; cuius iacet isthmos imago,
Hellados ad Boream sibimet confinia iungens:
Latior at tellus, **folium ceu flexile**, circum
Cingitur aequoribus. Zephyrum Triphyllidis arva
Excipiunt; per quam descendit flumine pulchro
Alpheus, qui Messeni discinditur undis
Eurotae: terris ambo nascuntur Aseis;
Hic tamen Eleos, et dividit ille Laconas.
Hic mediis habitant late telluris in arvis
Arcades Apidanei sub scopulis Erymanthi;
Qua Melas atque Crathis fluvii, qua currit Iaon,
Tenditur atque vetus qua longo gurgite Ladon.
Hic merulas perhibent albas, mirabile dictu;
Hic nasci lapidem, qui tacto accensus ab igni
Exstingui nequitur; quem Graii nomine vero
Asbestum memorant: ferri nitet ille colore.
Iuxta est Argivum tellus, pariterque Laconum:
Ortus Argivi, verguntque Lacones ad Austros.
Aequoribus geminis isthmos pulsatur utrimque:
Hoc Ephyren contra Zephyrus, sed verberat illud
Eurus; in immensum quae mergitur unda profundum,
Nomine quam Danai dixere Saronida prisco.
Attica sed tellus post isthmon solis ad ortum est.
L5[I] Hinc Orithyiam Boreas rapuisse puellam
Traditur; hic Ilissus aquis devolvitur amnis.
Boeotum sequitur finis; quo dicitur unda
Esse potestatis diversae: namque duobus
Fluminibns vertit vervecum lana colorem;
Hoc fuscat niveas, hoc albat gurgite nigras.
Locridis inde solum sequitur regionis et ora
Thessalis, et tellus Macetum cum moenibus altis;
Sub cuius scopulos tangentes vertice coelum
Speluncae veteris servant insignia cladis:
Finibus in mediis terrarum namque videntur
◆ Ostrea muricibus siccata latentibus esse;
Diluvium latebras dederat quod piscibus illas.
Concipit et parit hic naturae munere gemma,
Quam paeaniten perhibent: praegnantibus ista
Auxilium confert, facilis relevamine partus.
Cernitur hinc, niveas attollens vertice rupes,
Haemus Threicius; quem contra tenditur agris
Ad Zephyrum regio Dodones laeta feracis:
Ad cuius Notias partes, sub rupe Aracynthi,
Aetolae gentis sunt belli laude potentis
 Campi, quos medios Acheloia persecat unda,
 Et mare Trinacrium perrumpit Echinadas inter.
Regna Cephallenae prope sunt sapientis Ulyssi.
Ista galactiten ripis ostendit in altis:

5 (5C) Uberibus prodest, nec non infantibus idem;
Et si quis terat hunc, albescit lacte liquescens. **Priscian**
Hunc fluvium iuxta, praeclaros solis ad ortus, **Periegesis**
Phocis ad Arctoos ventos extenditur ingens,
Donec contingat calida ostia Thermopylarum,
Sub iuga Parnassi; Cephissos gurgite magno
Quam mediam dirimit, descendens murmure vasto;
Qua templum Phoebi memorabile, Delphica sedes.
Nunc magno nobis sunt insulae ore canendae,
Quas homines toto dispersas aequore cernunt.
Est igitur ponto tellus circumflua prima,
Cui nomen Gadis: statuas haec Herculis inter
A Tyriis colitur, Cotinusa vocata vetustis.
Continuoque iacent Gymnesiae; has Baleares
Romani memorant: hinc frangitur aequor Ebuso.
Sardiniae post quam pelago circumflua tellus
Fontibus e liquidis praebet miracula mundo:
Quod sanant oculis aegros, damnantque nefando
Periuros furto, quos tacto flumine caecant.
Post quam non longe cernuntur litora Cyrni,
Corsida quam pariter, geminato nomine, dicunt.
Hanc solam perhibent catochiten gignere terram;
Corporibrs lapis hic, **ceu glutine tactus**, adhaeret:
Nulla tamen tellus altissima robora silvae
Sic alibi generat. Dehinc rupes Aeolidarum,
Quas septem numero perhibent, cognomine Plotas: **L6[O]**
Quippe viam ratibus pelago dant undique vasto.
Trinacriae post has moles distenditur ampla:
Cardinibus ternis laterum quam terminat actus,
Procurreus Pachyno longe, claustrisque Pelori,
Exterrensque rates Lilybaei cautibus aspris.
Eminet ad Zephyrum Lilybe, Pachynusque sub ortum
Adspicit Ausoniam, Boreaeque Pelorus ad axes.
Qua mare vix superant haud aequum mille periclis,
Angustum, rapido quod frangit gurgite saxa.
Traditur hic pelagi diruptas viribus olim
Excepisse fretum terras, cogente ruina.
Plurima sunt isthic totum memoranda per orbem.
Dianas fons est, Camerina gignitur unda:
Quem si quis manibus non castis hauserit unquam,
Laetifico tristis non miscet pocula Baccho.
Haec eadem montem mirandum sustinet Aetnam:
Vertice qui summo rigida nive temperat ignem,
Nec superant flammae frigus, nec frigora flammas.
At salis hic Acragas miracula possidet unus,
Naturas in quo proprias mutare videntur
Ignis et unda: salem namque illum solvere flammae,
Unda solet crepitus illi coniuncta movere.
Hic et Halesinus fons est, mitissimus undis;
Tibia quem extollit: cantu saltare putatur

Musicus, et ripis laetans excurrere plenis.
Cernitur egregius lapis hic, cui nomen achates:
Hoc dederat fluvius, cujus generatur ad undas;
Hanc simulacra vides venis ostendere gemmam.
Aequoris at Siculi, quod vastis funditur undis,
Ad Noton, est pontus Libyae, Syrtisque vadosa
Maior; at ulterius si pergas, cerne minorem
Occiduam: iuxta quam Meninx insula fulget,
Et Cercinna simul, Libyca statione patentes.
Adria qua penetrat, venias si parte sinistra,
Atque legas Calabrum litus, tunc insula magni
Ostendit sese Diomedis nomine dicta;
Quo profugus quondam victor concesserat ille,
Coniugis incestae per fraudes Aegialeae.
Ionium pergens Absyrtidas aequor ad ortus
Circuit: has olim Colchi tenuere feroces,
Lassi dum frustra Medeae furta sequuntur.
Continuo post hasce Liburnidas adspicis altas
Ad Notias partes: hinc saeva Ceraunia nautis:
Insulae Ambracie contra cernuntur in alto,
Et Corcyra potens, Ithaces atque aspera tellus;
Et quas oblimat rivis Acheloius amnis,
Flumine torrenti praecelsam Chalcida linquens.
Sed multae Amnisi Boreae sub parte videntur,
Aegylaque, inde Cythera, Calauria dura colonis:
L6[I] Ad radios vergit sed Carpathus: hanc prope Crete
Pinguis, et umbrosis extendens collibus Iden,
Ante ortus solis perhibent quam fulgere sole.
Gignitur hic alimos: quam si quis mordeat herbam,
Compescit damnumque famis rabiemque diurnam.
At Rhodos Aegyptum contra iacet, insula dives,
Suniados contra quoque summum rupis, ad ortus,
Nubila qua nunquam vetuerunt lumina solis;
Nam purus care potitur telluris. Abantas
Supra, sunt Salamis, nec non Aegina: sed ortus
Cernentem Cyprum pontus Pamphylius ambit.
◆ Post haec sunt ternae, citra Patareida summam,
Fama Chelidonias celebrat quas nomine terras.
Nec procul est Arados, Phoenices aequore cincta.
Aegaei vero diversis partibus alti,
Ad fauces arctas multae sunt insulae Abydi,
Confines Asiae dextrae, Europesque sinistrae:
Ad Boream tamen hae pertendunt ordine longo.
Europes Macris contingit Abantias oram,
Et celsa Scyrus, Peparethus, sacraque Lemnos,
Fertilis atque Thasos, simul Imbros, post Corybantum
Moenibus antiquis Samothracia cernitur alta.
Ast Asiae partem quae tangunt aequore primam,
Delon circumdant: has dicunt Cycladas esse.
Continuo Sporadas **ceu stellas adspicis albas**,
Ioniasque simul: quas inter Caunus, et altae
Sunt Samos atque Chios celebrate nomine claro;
Aeolice post, et Lesbus Tenedusque sequuntur,
Et sinus inde Melas Helles prorumpit in aequor.
Panditur hinc pelagus, tumidaque Propontide fervet
Ad Boream; saxisque riget Proconesus in illa.
Est etiam laevis Euxini partibus una,
Quam Leucen perhibent, adversa Borysthenis amni,
Pascit aves quoniam multas candore nivali.
Hic animas perhibent heroum laude potentes
Degere securas, virtutis manere pulchro.
Cimmerium recta sed si quis Bosporon ibit,
Cernitur huic dextra vastae Maeotidis unda,
Insula mole gravi stans, Alopecea lata:
Post quam Phaenagoren Hermonassamque nepotes
Egregiae quondam coluerant gentis Ionum.
Insulae hae celebres pelagi sunt nomine claro.
Ast alias refluum circumdat Tethyos aequor,
Quarum demonstrem positum regionis, et auras.
Aethiopes habitant Erythiam pectore iusti,
Atlantem iuxta, longaevi: finibus olim
Venit Hyperboreis quae gens, post fata perempti
Geryonis, domuit quem virtus Herculis ingens.
Sed summam contra Sacram cognomine, dicunt
Quam caput Europae, sunt stanni pondere plenae
Hesperides: populus tenuit quas fortis Iberi. **L6[I]**
Ast aliae Oceani iuxta Boreotidas actas
Sunt geminae; Rhenique Britannides ostia cernunt:
Hic etenim lasso perrumpit Tethya cursu.
Has tamen haud habeat spatio superare per orbem
Insula: perfulget nigro splendore gagates
Hic lapis, ardescens haustu perfusus aquarum;
Ast oleo perdens flammas, mirabile visu;
Attritus rapit hic teneras, **ceu succina**, frondes.
Nec spatio distant Nesidum litora longe;
In quibus uxores Amnitum Bacchica sacra
Concelebrant, hederae foliis tectaeque corymbis.
Oceani tranans hinc navibus aequor apertum,
Ad Thulen venies; quae nocte dieque relucet
Titanis radiis, quum curru scandit ad axes
Signiferi, Boreas succendens lampade partes.
At navem pelago flectenti Aquilonis ab oris
Ad solem calido referentem lumen ab ortu,
Aurea spectetur tibi pinguibus insula glebis.
Hinc tepidos proram convertens navis ad Austros,
Taprobanen venies, generat quae magna elephantes
Per fines Asiae; iacet haec sub sidere Cancri:
Litoribus cuius saliunt densissima cete,
Quae pascit vastum mare Rubrum, montibus aequa:
Tenditur horribilis quorum per terga, per armos,

Spina ferens cladem, fatumque sub ore feroci;
Quippe solent pariter navem sorbere, virosque:
Nam mala tam pelagus, quam terra merentibus offert.
Ulterius pergas si post Carmanida summam,
Ogyris occurrat, qua dicitur esse sepulcrum
Regis Erythraei, dederat qui nomina ponto.
Persicus inde sinus penetratur, et Icaron offert;
Insula quae fertur nimium placare Dianam.
Tot sunt ingentes, quas cingit Tethyos unda,
Insulae; ast aliae diversis partibus orbis
Dispersae: plures famam latuere minores,
Duris difficiles nautis, vel portubus aptaae,
Quarum non facile est mihi promere nomina versu.
Ast Asiae fines ambarum linea monstrat
Et formam, contra positarum in imagine coni.
Paullatim trahitur tamen haec Orientis ad oras,
Oceanus statuas Bacchi qua tangere fertur,
Finibus Indorum postremis; gurgite torrens
Qua Ganges liquido Nyssaeos irrigat agros.
Non tamen est spatio similis telluris apertae:
Scilicet ambabus penetrabilis unus in illis
Funditur Oceani sinus et disterminat ambas.
Ast Asiae gremio triplex mare confugit undis:
Hyrcanum pariter, Parthum simul, atque Sabaeum;
Haec Noton, at Boreos Hyrcanum vergit ad axes,
L6[O] Gurgitis Euxini vicinum, multa virorum
Millia quod circum degunt, per litora Ponti.
Amborum medius campis distenditur isthmos.
Ast Asiam qui mons excelsus dividit omnem,
Incipit a mediis terrae Pamphylidis oris,
Et longis sese spatiis producit ad Indos;
Nunc obliqua means, nunc recto limite currens:
Vertice quem torvo perhibent cognomine Tauram.
Cornua nam summus scopulis imitatur acutis,
Multifidusque suos colles huc spargit et illuc.
Ex hoc innumeri descendunt fontibus amnes,
◆ In partes Euri, Zephyri, Boreaeque vel Austri.
Quis memorare queat fluviorum nomina cuncta?
Non tamen est unum montis cognomen ubique,
Sed varii flexus variantur nomine multo,
Singula sed propriis sunt nomina nota colonis.
Nunc igitur gentes illum populosque tenentes,
Qui celebres, memorem; sed felix, numen, adesto.
Maeotae primi tangunt Maeotidis undas,
Sauromateque truces, gens aspera Martis in armis;
Sanguis Amazonidum fortis quos protulit olim,
Sauromatis mixtae quae, Thermodonte relicto,
Ingentes genuere viros, belloque potentes;
Innumeras habitant qui silvas, gurgite vasto
Inter quas Tanais Maeotidis intima pulsat,

7 (7C)

Europen fluvio dirimens Asiamque reflexo:
Europen Zephyris, Asiam sub partibus ortus.
Caucasiis exit cuius fons montibus altis,
Murmure cum vasto Scythiae per plana refusus.
Hunc tamen, immenso torrentem flumine, vertit
In glaciem Boreas horrendo flamine saevus.
Heu! miseros homines, habitant qui finibus illis,
Aere damnati tristi nimioque rigore,
Quo pereunt pecudes pariter populique virorum,
Ni propere linquant sua rura furentibus Euris.
Hi Tanain habitant fluvium prope Sauromatarum;
Cui sunt vicini Sindi quoque, Cimmeriique.
Post hos Cercetii, iuxta quos Axenus altis
Fluctuat aequoribus: nec non Oretaeque feroces;
Et qui Troianae post proelia gentis Achaei,
Ascalaphi regis victricia signa sequentes,
Dispulsi ventis istas venere sub oras.
Post hos Heniochi, genuit quos Graecia tellus;
Et Zygii iuxta vivunt regione sub una.
Intima sed Ponti, post fines Tyndaridarum,
Aegypto missi Colchi tenuere coloni,
Caucasii montis prope collem, et Caspia ponti
Litora; qua celeres descendunt Phasidis undae,
Circaeosque secant campos atque aequora Ponti,
Nascitur Armenii fluvius qui vertice montis.
Ad cuius partes Boreas, et solis ad ortus, L5[I]
Euxinum dirimens et Caspia litora late,
Diffusus spatium per longum panditur isthmos.
Quem iuxta terras habitant Orientis Iberes,
Pyrrhenes quondam celso qui monte relicto,
Huc advenerunt Hyrcanis bella ferentes.
Hic Camaritarum gens est, carissima Baccho:
Fluctibus hanc propter persaevit Caspius aestus,
Undique quem tereti concludit margine tellus.
Sed mare non valeat tribus illud mensibus ulla,
Scilicet immensum, navis transire profundo.
Hoc tamen exacuit pars una sub axibus aequor,
Qua tractum refugae miscetur Tethyos undae.
Multa quidem generat vivis miracula rerum;
Sed tamen egregio crystalli pondere gemmam,
Atque, malos lemures quod pellit munus, iaspin;
Nocturni manes fugitant quam membra tuentem.
Hoc igitur pelagus quae gentes undique cingunt,
Incipiens numerem primis Aquilonis ab oris,
Quae vergunt Zephyro, quas Caspia litora claudunt.
Primi sunt Scythiae populi, Saturnia iuxta
Aequora viventes, Hyrcanique ostia ponti.
Quos supra gryphes ditissima rura smaragdo,
Qualem non alius terrarum possidet orbis,
Atque aurum sibimet defendunt pondere puro.

Priscian Periegesis

Omnia sed duri superans audacia lucri,

Adversus volucres, heu! commovet arma virorum:
Proelia nam faciunt Arimaspi gryphibus hostes.
Hic et crystalli perlucet maxima moles.
Hinc Unnus sequitur: post fortis Caspia proles.
Hinc sunt Albani bellaces Marte feroci,
Unde canes nati superant genus omne ferarum.
Magnus Alexander missum sibi viderat inde
Victorem barrique canem, rabidique leonis.
Post hos Cadusi durissima rura colentes,
Et prope sunt Mardi, sequiturque Hyrcania plebes.
Hinc Apyri, per quos Mardus devolvitur amnis:
Dercebius bibit hunc praeter Bactrusque fluentem,
Per quos Hyrcanum currens descendit in aequor.
Sed Bactri mediis habitant telluris in arvis,
Parnessum late prope montem rura tenentes:
Dercebii vero sub Caspia litora vergunt.
Post hos Massagetae trans flumen Araxis, ad ortum,
Hospitibus saevi cunctis, belloque feroces:
Non Bacchi donum, Cereris nec munera norunt;
Sed lac commixtum potant cum sanguine equino.
Hos juxta Boream vergit Chorasmia proles.
Sugdias hanc sequitur; rapidus quam dividit Oxus,
Emodum montem qui linquens Caspida rumpit.
Inde Sacae nimium certis gens mira sagittis,
L5[O] Flumen Iaxartem iuxta quibus arva coluntur;
Et Tochari Phrurique, et plurima millia Serum.
Illis nulla boum, pecoris nec pascua curae:
Vestibus utuntur, texunt quas floribus ipsis,
Quos tenuant lectos desertis finibus ipsi.
Ast alia Scythiae gens est extrema per arva,
Quos prope sunt tristes ventis et frigore terrae;
Namque nives semper pulsant has grandine mixtae.
Caspius his populis lustratur pontus et oris.
Aspice post Colchos nunc et post Phasidis undas,
Occasum versus, populos in litore ponti
✦ Euxini densos usque ad Chalcedonis arva,
Bosporus angustat scopulis quae Thracius urgens.
Byzeres primi, quos iuxta terra Vechirum.
Macrones post hos pariter, Philyresque sequuntur:
Mossynique, domos praebent queis lignea tecta,
Turribus arboreis habitantes, unde vocantur.
Hinc pecorum dives nimium gens est Tibarenum:
Hanc prope sunt Chalybes, durissima rura colentes,
Quos labor exercet saevus, ferrique metalla.
Vicinos istis campos terramque patentem
Assyrii complent populi: qua gurgite vasto
Inter Amazonidas Thermodon, Martius amnis,
Armenium linquens montem, descendit in aequor.
Huc Asiae quondam devenit alumna Sinope:
Ex qua cognomen ceperunt moenia clara.
Illius fluvii rigidas prope frigore ripas,
Invenies lapidem crystalli, pondere puro,
Consimilemque gelu, nec non splendore nitentem:
Gemma micans illic perlucet iaspidis albae.
Iris continuo liquidus decurrit in aequor.
Post Halys est fluvius, Boreae qui currit in ortus,
Atque Carambidis irrumpit prope litora Pontum,
Armeniis primas qui montibus accipit undas.
Paphlagones post hos, Mariandynique sequuntur,
Bithynique viri, pinguissima rura colentes:
Qua Rhebas pulcher gratissima flumina volvit,
Rhebas, qui rapidi decurrit ad ostia Ponti.
Tot populi terras habitant per litora Ponti:
Nam prius exposita Scythiae sunt semina gentis.
Nunc Asiae regio contingens litora nobis
Dicatur; partes calidas quae currit ad Austri,
Atque Hellespontum transit, Syriaeque recessus
Poscit et Arrabiam, qua florent ubere terrae.
Sunt Chalcedonii primi, post ostia Ponti,
Moenia Byzantis qui cernunt optima contra,
Romanisque pie regnis dominantia mundo.
Bebrycii post hos, et Mysia montibus alta,
Qua Cius egregia decurrens murmurat unda;
Qua Nymphas comitem perhibent rapuisse potentis
Alcidae puerum, tristissima fata gementis. L4[I]
Hinc Hellespontum pertenditur angulus ingens,
Qua brevior Phrygiae pars est; nam latior intus
Sangarii ripis fluvii vicina rapacis.
Tenditur haec positu Titanis pinguis ad ortus:
Altera ad occasus, altae sub montibus Idae,
Altaque qua cecidit praeclaro nomine Troia,
Ad Xanthi liquidas nec non Simoentis ad undas.
Post haec Aeoliae tellus pretenditur orae,
Fluctibus Aegaei primis quae tunditur alti.
Inde tenet terras, pelagus prope, sanguis Ionum;
Per quas Maeander pinguis descendit in aequor,
Inter Miletum currens latamque Prienen.
Ad latus istorum Boreum sunt moenia clara;
Urbs Ephesus, claudit quam grato litore pontus.
Post has Maeoniae tellus, quae vergit ad ortus:
Et Tmoli colles, fluvius quibus aurifer exit
Pactolus: cuius prope ripas tempore verno
Si sedeas, dulci capiaris pectora cantu
Cycnorum, pascunt quos herbae flumina circum:
Nam florent Asiae per campos plurima prata;
Sed magis ad fluvium Maeandri, gurgite miti
Priscian Periegesis
Quem juxta volvens se murmurat unda Caystri.
Post hos sunt Lycii, quos Xanthus dividit amnis,
Ad mare vergentes, qui Tauri cornua cernunt,

Usque ad Pamphylos, perhibent quem nomine Cragum.
Illic adspicies Aspendum, moenia cuius
Eurymedon amnis radit vicina profundo.
Continuoque iacent aliae Pamphylides urbes,
Corycus, Pergeque calens, et celsa Phaselis.
Has supra mediis habitant telluris in arvis,
Ad partes ortus, gens dura Lycaones armis.
Post hos Pisidum pinguissima rura coluntur:
Telmissus, Lyrbe, nec non clarissima Selge,
Gentis Amyclaeae pulcherrima moenia quondam.
Hinc sinus est longus Cilicum, qui vergit ad ortus,
Euxini penetrans vicinas aequoris undas.
Hunc Asiae perhibent angustis partibus esse:
Cui tamen immenso fluvii se gurgite miscent,
Per longum Pyramus spatium, Pinarusque voluti,
Flexilis et Cydnus, dirimit qui flumine Tarson.
Hinc aliae Cilicum sunt celsis moenibus urbes:
Lyrnessus, Mallosque simul vicina profundo,
Atque Soli medio terrarum fine locati.
Commagena dehinc regio, Syriaeque sequuntur
Urbes, dispositae per longi litora flexus;
Nam Casii montis qua prominet ora per aequor,
Vergit in occasus diffusis tractibus unda.
Nunc reliquas Asiae partes tibi carmine pandam,
Quadrati lateris qua clauditur undique forma,
L4[O] Et spatiis campos longis protendit in ortum.
Scis etenim memorasse tibi, quod collibus altis
Per totam mediis mons ingens tenditur oris,
Qui fines Asiae nigros producit ad Indos;
Hoc esto laterum Boreum tibi: Nilus ad oras
Hesperias finit; sed Tethys solis ab ortu
Indica concludit: Rubrum mare terminat Austrum.
Adspice nunc igitur, dum finem versibus ortus
Pervenio, retegens tibi veris omnia rebus,
Incipiens Syriae terris, qua parte reliqui.
Quae, pelagus supra, sub solem, vergit ad Austros,
✦ Urbibus et multis habitatur; nomine prisco
Quae Cava vulgatur, mediam quia collibus altis
Atque humilem Libanus claudit protentus in ortum,
Occasumque petens Casius; multisque virorum
Incolitur populis locupletibus alma diremptis:
Namque alii mediis habitant telluris in arvis,
Hosque Syros proprie perhibent; sed litora iuxta
Phoenices vivunt, veteri cognomine dicti:
Quos misit quondam mare Rubrum laudibus auctos,
Chaldaeo nimium decoratam sanguine gentem,
Arcanisque Dei celebratam legibus unam.
Qui pelagus primi tentantes navibus altis,
Disiunctas gentes docuerunt iungere mercem;
Et primi stellis numeros nomenque dedere,

9 (9C)

Atque oculis, mirum, voces sentire figuris.
Hi muros Iopes, Gazam, quoque Elaida complent,
Antiquamque Tyrum, Beryti et moenia gratae,
Vicinamque mari Byblum, Sidonaque pulchram,
Quam iuxta liquido Bostrenus gurgite currit,
Et pinguem Tripolin, nec non Orthosida sacram,
Laodicen pariter positam prope litus amoenum,
Et Posidi turres, et Daphnes optima tempe.
Terrarum mediis Apameae moenia clarae,
Ad cuius partes Eoas currit Orontes,
Antiochi medius dirimit qui gurgite regna.
Haec omnis pingui tellus est ubere laeta,
Arboribus pariter pecorique et commoda viti.
Ad cuius fines veniens, quos terminat Auster,
Arrabii cernes extremi litora ponti,
Qui Syriam medius disterminat Arrabiamque,
Et tangit, vergens Orientem versus, Elanos.
Dives Arabs post quos latissima possidet arva,
Quae protenta diu cinguntur ab aequore Partho,
Arrabioque, ferit Zephyrus quod flamine saevo;
Persica nam flatus Euroi litora turbant.
Ora sed haec Austro tendit subiecta per ortus,
Fluctibus Oceani pulsatur et undique Rubri.
Hanc quoque describam tenui ratione recensens:
Nam populos pascit felices divite terra,
Floribus et variis miracula praebet odoris; **L3[I]**
Namque thyo, myrrhaque viget, cum turis honore,
Et casia, nec non et cannae dulcis odore.
Cinnama praeterea iucundae naribus aurae
Fertilis haec generat tellus, aurique metalla;
Vestibus auratis quare gens utitur illa.
His, pueros servans, molochites splendet arenis,
Androdamasque lapis compescens pectoris iras.
Sed Libani montis sunt post declivia primi,
Felices opibus, Nabathaei nomine dicti.
Chaulasii post hos, atque Agrees; inde propinquat
Chatramis, atque Macae contra sunt Persidis aequor;
Minnaeique maris prope Rubri litora vivunt;
Atque Sabae: post hos, nec non habitant Cletabeni.
Arrabiae populi celebres hi nomine claro.
Sunt tamen et plures alii: nam maxima tellus.
Trans istam, Zephyri sub partes, degit Erembum
Speluncis genus infelix, et rebus egenum:
Qui solis radiis nigrescunt corpus adusti,
Dispersique dolent lustrantes more ferarum;
Non Arabis similes opulentis: scilicet aequa
Omnibus esse potest nunquam fortuna bonorum.
Post Libani montes populi sunt, solis ad ortus,
Alterius Syriae, quae tendit ad usque Sinopen.
Cappadoces mediis habitant in finibus huius:

Priscian Periegesis

Terminus Assyrios sed claudit Ponticus, ille
Thermodon pelagi qua pulsat gurgite fluctus.
Cuius ab Eoo decurrit limite vastis
Viribus Euphrates, descendens montibus aspris
Armeniae, longusque Noton pertendit, et inde
Ad solem flexus, Babylonis dividit urbem:
Litora deinde ruens perrumpit Persidis undae,
Extrema fluvii sub parte Teredona radens.
Huius ad Auroram ripis devolvitur altis
Tigris, aqua superant quem flumina nulla rapaci.
Sed tantum distat, quantum vix septimus ortus
Conficiat pedibus spatii properantibus ire,
Atque lacum medius Thonitidis intrat, et exit;
Nec violatur aqua, quamvis penetrabilis illa,
Ocior atque vadis emergens cedit amaris.
Hoc tamen omne solum, fluvius quod cingit uterque,
Indigenae populi pro re dixere Medamnam,
Quod medias amnes has terras flumine cingunt,
Agricolis pariter pastoribus atque feracem;
Ubere nam laeto florent ibi semina cuncta,
Herbarumque toris et gramine laeta virescunt,
Et variis rami complentur fructibus alti.
Gens quoque praefulget claris in laudibus illa:
Nam peperit multos celsa virtute potentes,
Atque Deo similes, licet ut mortalibus esse.
L3[O] Armenii iuxta quam sunt Aquilonis ad axes,
Cominus et fortes quos sentit Mars Matieni;
Quos prope concludunt Euphratem collibus altis
Montes, divitiis pariter belloque potentes.
Ad partes Austri Babylon, quam moenibus olim
Mirandis posuit firmisque Semiramis urbem;
Cuius in arce domum splendentem fecerat auro,
Quam simul argentum varie decoravit, eburque.
Hoc quoque pingue solum palmarum divite silva.
Quod fert berylli munus, pretiosius auro,
Berylli lapidem liquidum glaucique coloris,
✦ Per loca quae tendunt Asianae ad moenia petrae.
At supra Babylona vides, ad flamina vasta,
Cissos, Messabatasque, Chalonitasque feroces.
Armenios montes si linquens ibis ad ortus,
Medica noscetur tibi tellus, cuius ad axes
Geli sunt, Mardique, viri simul Atropateni.
Ad Noton inde habitant Medorum rura tenentes:
Medea huc fugiens dederat cognomina terrae.
Hinc Medi varios usus novere veneni;
Quorum per multas spatium diffunditur oras.
Haec generat narcissiten Oriente sub ipso,
Qui lapis est fuscus: complent hanc undique silvae,
Inter quas homines pecuaria ditia pascunt,
Caspiadas tangunt portas qui solis ab ortu.
Rupibus haec celsis Asiae sunt claustra potentis,
Qua via sub Boream duplex se scindit et Austrum;
Haec regit ad Persas, Hyrcanos ducit at illa
Sub colles imos habitant, post Caspia claustra,
Martia gens Parthi, telis arcuque potentes,
Vivere qui spoliis gaudent, raptuque nefando:
Quapropter bellis homines vexantur in orbe,
Atque optata perit multo pax sanguine mundi.
Post hos est Persis, circumdata montibus altis,
Assiduis florens regnis et divite censu,
Ex quo perdomuit Lydorum moenia Sardes.
Cingitur excelsis haec undique collibus omnis,
Advergens Austros, post Caspia claustra, petensque
Quod proprio pelagus celebrat cognomine latum;
Atque tripartitis habitatur finibus illa:
Namque colunt alii, rigidae sub partibus Arcti,
Terras quas Medi nemorosis montibus umbrant;
Ast alii mediae vivunt regionis in arvis;
Litora postremi tangunt australia Persae.
Prima parte Sabae, mediusque Pasargada; post hunc
Tascorum telis habitat gens fortis et arcu;
Quique tenent populi divisos Persidis agros.
Amnibus haec multis recreatur, et ubere pingui:
Hinc Coros immensus profunditur; inde Choaspis
Fonte cadens Indo, qui stringit gurgite Susa;
In cuius ripis praeclarus fulget achates, L2[I]
Pondere consimilis, volvit quos unda, cylindris.
Fertilis haec tellus fecundis pascitur auris;
Nam ventis semper florescunt rura secundis.
Haec eadem gemmis nimium decoratur honestis,
Quarum quis varias vires, quis nomina dicat?
Tecolithum memorem, iusto cognomine dictum,
Qui lapides renum tritus potusque resolvit;
Myrrhitenque, bonum nardi quum reddat odorem?
Hic aetites est, sonitum cui spiritus addit,
Arcanum crepitans, praegnantibus utilis aegris:
Nec non pyrites, digitos qui strictus adurit;
Gemmaque, quae radios emittit candida, solis;
Atque selenites, lunaris imagine lucis,
Qui decus et minuit proprii splendoris, et auget.
Respice nunc reliquas Asiae sub finibus oras.
Persidis ad pontum Carmani, solis ab ortu,
Litora pars habitant, mediae pars limina terrae.
Gedrosi post hos tendunt Orientis ad ignes,
Oceanum iuxta: radiis propioribus inde
Est Scythiae tellus australis, flumen ad Indum,
Qui ponto rapidus Rubro contrarius exit;
Gurgite nam celeri rectus decurrit ad Austrum,
Caucasiis oriens primum de montibus altis,
Dividua cuius Patalene cingitur unda:

Priscian Periegesis

Priscian Periegesis

Separat innumeras et vasto gurgite gentes,
Ad partem, rapidi qua vergunt lumina solis,
Oritas, Aribasque simul, linique Arachotas
Utentes laenis, et Satraidas simul omnes,
Parpanei montis sub celsa rupe, Arienos
Nomine communi, qui terras ubere nullo
Florentes habitant, squalent nam sentibus aspris;
Caralii lapidem qui rubrum litore carpunt,
Sapphirique decus nigri flavique coloris
Saxorum caedunt venis, hac merce beati.
Indorum terras hinc Tethyos aequora claudunt,
Quas primo Titan adscendens lumine cernit.
Unde color populis niger est flagrantibus ortu,
Atque gerunt **similes hyacintho** fronte capillos.
Effodiunt alii terras, aurique metallum;
Ast alii texunt tenuissima tegmina lini,
Vel dentes stringunt elephantis ab ore revulsos:
Scrutantur ripis alii torrentibus imbri
Berylli gemmas glauci, nitidumque adamanta;
Atque aura viridi, legitur, quae splendet iaspis,
Curaliique decus liquidi, gratique topazi,
Purpureoque amethystos inest suffusa colore.
Divitias magnas sic tellus illa ministrat:
Assiduisque rigant hanc totam fontibus amnes;
Arboribusque viget variis, milioque frequenti,
L2[O] Et pretio rubrae perfloret arundinis illa.
Hic alii superant procero corpore tantum,
Insiliant equitum faciles ut more elephantos:
Ast alii vivunt sapienti pectore nudi,
Luminibusque vident rectis, mirabile, solem,
Et radios oculis et sacra mente retractant,
Signaque concipiunt arcana luce futuri.
Psittacus hic viridis, decoratus torque rubenti,
Nascitur, humanae simulat qui verbera linguae.
Nunc age, te fluvios, montes, formamque docebo
Ipsius terrae, populos, gentesque beatas.
◆ Marginibus ternis tellus haec clauditur omnis,
Obliquatque latus per cunctas linea partes.
Hesperios fines immanis terminat Indus;
At Notios pelagus concludit gurgite Rubrum;
Sed Ganges ortus, et Caucasus excipit Arctum.
Hanc homines habitant multi ditesque colendam,
Nominibus variis discreti et finibus amplis.
Dardanei ripas contingunt fluminis Indi,
Hic ubi praecipitem scopuli fundunt Acesinem,
Hancque capax classis venientem volvit Hydaspes.
Tertius hos sequitur splendenti gurgite Cophes;
Taxilus inter quos habitat, cum gente Sabarum.
Hinc Scodri post hos sunt, Peucaleique feroces,
Gargarideque truces: auri qua pondus honestum

11

Devolvens Hypanisque vehit, rapidusque Magarsus;
Quos capit Emodo missos Gangetica monte
Tellus, porrigitur quae ad terrae Colidis Austros,
Oceani tangens pelagus sub collibus altis,
Quos volucres metuunt celeri contingere penna:
Unde locis Graii posuerunt nomen Aornin.
Hic via, quam celebrat nomen, Dionysia, Bacchi,
Cui statuas dederat victoria finibus illis.
Hic Tylos est, superans vastae miracula terrae,
Insula: namque viret cunctis in partibus anni,
Nec foliis nudat ramos autumnus in illa,
Assidueque tenet flores genus arboris omne.
Hic adamas fulget lymphantia pectora sanans,
Et prohibens miseris occulti damna veneni:
Quem minime valeat ferrum superare, nec ignis;
Frangitur hircino maceratus sanguine tantum,
Sed tepido, fractis multis incudibus ante.
Hic iuxta positus magnetem viribus arcet
Occultis ferri rapta; vel tractibus ante
Admotum retrahit, defendens robore miro.
Hic lychnis lucem simulat splendore lucernae:
Hinc meruit nomen praeclaro lumine dignum.
Tot sunt per terras vulgatae nomine gentes.
Nam reliquas quae mens valeat mortalis in orbe
Dispersas numerare tibi sine numine magno,
Quod bene disposuit terras pontique profundum, **L1[I]**
Sideribus variis decorans coelestia templa,
Et multis recreans gratisque coloribus arva,
Munera per populos tribuens diversa virorum?
Sed vos, terrarum tractus, gaudete per aevum,
Et quecumque mari circumdatur insula vasto,
Oceanusque simul, nec non penetrabilis unda,
Quam gremio tellus sinuoso suscipit alma;
Et fluvii, montesque, lacus quos continet orbis:
Nam pelagi partes percurri carmine vastas,
Et terre pariter regiones finibus amplis:
Omnipotens pro quo genitor mihi praemia donet.

NATURAE genitor, quae mundum continet omnem,
Adnue, rex coeli, positum telluris et undae,
In quas imperium mortalibus ipse dedisti,
Materiae tantae me promere carmine digno.
Incipiens terrae tractus, pontique meatus,
Et fluvios canere, atque urbes, populosque per orbem
Discretos; late refluum memorare parabo
Oceanum, tellus quo cingitur aequore tota,
Insula **ceu sese diffundens litore vasto**.
Non tamen assiduo teres undique margine circum
Clauditur haec, bifido sed brachia litore pandens
Arctatur rapidos cursus ad solis utrimque,

12

Assimilis fundae; sed quamvis corpore toto

Una sit haec, homines tres dicunt esse diremptas:
Et primam Libyen; post, Europen Asiamque.
Sed Libyam Europe discernit finibus amplis
Linea, quam obliquant Gades atque ostia Nili:
Qua Boreae excurrit Memphitis terra sub axes,
Atque locum vovit Spartano fama Canopo.
Sed terras Aquilo qua frigore damnat iniquo,
Europen Asiae Tanais disiungit ab oris;
Sauromatas linquens Scythiam qui gurgite vasto
Perstringit, praecepsque ruit Maeotida poscens.
At medius finis iamiam declinis in Austrum est,
Quas Hellesponti fauces dixere priores:
Sed magis australis sunt terminus ostia Nili.
Per mare sic fluviosque duos discernitur orbis.
Ast alii terris malunt discernere terras.
Finibus est Asiae, latus arctum, lingua supernis,
Caspia, quam mediam faciunt, atque aequora ponti
Euxini: locus hic discrimen dicitur esse
Europes Asiae disiungens ruribus arva.
Ast alius finis longissimus exit in Austros,
Qui secat Aegypti terras aequorque Sabaeeum:
Separat hic Libyen, Asiae confinia rumpens.
Talia mortales perhibent discrimina terrae.
Circuit Oceani gurges tamen undique vastus;
Qui, quamvis unus sit, plurima nomina sumit.
L1[O] Finibus Hesperiis Atlanticus ille vocatur;
At Boreae qua gens fervens Arimaspa sub armis,
Dicitur ille Piger, nec non Saturnius: idem
Mortuus est aliis, minimo quod lumine solis
Perfruitur; tarde radios nam suscipit ortus,
Nubibus et crassis premitur, nimbisque gravatur.
Unde tamen primo conscendit lumine Titan,
Eoumque vocant atque Indum nomine pontum.
Sed qua devexus calidum polus excipit Austrum,
Aethiopumque simul pelagus Rubrumque vocatur,
Qua deserta patet tellus ardore perusta:
Circuit Oceanus sic totum maximus orbem;
Nominibus variis celebratus et aequore tanto.
Hinc atque inde sinus penetrabilis efficit ille
Exiguos multos, dirimens mare, quatuor amplos.
Persecat Hesperiam primus, qui porgitur undis.
Pamphylumque latus Libyae pertendit ab oris.
Hoc minor est, reliquis maior, quem Caspia tellus
Suscipit intrantem vastis Aquilonis ab undis,
Nomine Saturni quod Tethys possidet aequor:
Caspius iste sinus simul Hyrcanusque vocatur.
At duo, qui veniunt australis ab aequore ponti,
Hic supra currens mare Persidis efficit altum,
E regione situs, qua Caspia volvitur unda;
Fluctuat ast alter Panchaeaque litora pulsat,

Priscian Periegesis

Euxini contra pelagus protentus in Austros.
Hosce sinus perhibent, quos Tethyos efficit unda,
Maiores: nam sunt alii multique minores.
Nunc maris Hesperii lustrabo carmine tractus,
Flexibus in variis qui frangitur aequore pontus,
Has stringens pelago terras, circumfluus illis,
Montibus et radens suppostasque urbibus oras.
Adsis, o numen, studiorum praesul et artis,
Ordine principium capiens Atlantis ab unda;
Herculeo celebrant qua metae munere Gades,
Coeliferasque tenet stans Atlas monte columnas.
Est primus, vastis qui pontus Ibericus undis
Dividit Europen Libya, communis utrique.
Hinc atque hinc statuae sunt: ambae litora cernunt,
Haec Libyes, haec Europes, adversa tuendo.
Gallicus hinc gurges, qui Celtica litora pulsat,
Excipit: hinc sequitur Ligurum cognomine dictus;
Qua domini rerum terris crevere Latinis,
Ad Petram Leucen Aquilonis ab axe reductis,
Quae freta Sicaniae concludit litore curvo.
Insula sed Cyrnos propriis pulsatur ab undis,
Inter Sardoum pelagus Celtumque refusis.
Inde salis tumidus Tyrrheni volvitur aestus,
Ad partes vergens australes: excipit istum
Sicaniae gurges, solis deflexus ad ortus;
Qui procul effusus Pachyni distenditur oris,
Ad Cretae summam, quae prominet aequore, rupem;
Qua Gortyna potens, mediis qua Phaestus in arvis.
Arietis hanc rupem simulantem vertice frontem,
Pro merito Graii Criu dixere metopon.
Hoc mare Gargani concludit Iapygis ora.
Illinc incipiens extenditur Adria vastus,
Ad Boream penetrans pelago, solemque cadentem;
Ionius pariter sinus hic perhibetur ab orbe,
Dividit et geminas diversis partibus oras,
Quas tamen extremas coniungit terminus unus.
Ad dextram partem protenditur Illyris alma;
Post hanc Dalmatiae populorum Martia tellus.
At laevam Ausoniae porrectus continet isthmos,
Quem tria circumdant maria undique litore curvo;
Tyrrhenum, Siculum, nec non simul Adria vastus.
Finibus at propriis exceptant singula ventos;
Tyrrhenum Zephyro, Siculum sed tunditur Austro,
Adria succurrens Eoo frangitur Euro.
At post Sicaniam tractu diffunditur alto
Ad Syrtin pelagus, Libycis quae cingitur oris,
Maiorem: post quam minor excipit aequora longe,
Atque sinu gemino resonantia litora pulsant.
Finibus a Siculis Cretaeam tenditur aequor,
Ad solis veniens ortus, Salmonida poscens,
Dicitur Eous qui Cretae terminus esse.